

Kohti tasa-arvoisempaa mediaa

Miten päästä eroon naisia ja miehiä koskevasta stereotyypisistä ajattelusta mediassa? Teemaa pohdittiin Suomi-Venäjä -seuran järjestämässä seminaarissa ”Screening gender – Median tasa-arvo Suomessa ja Venäjällä” 29. elokuuta 2006 Helsingissä. Tilaisuus oli osa Suomi-Venäjä -seuran koordinoimaa ”Maailman naisen silmin” -hanketta, jonka tarkoitus on edistää suomalaisten ja Venäjän Karjalan järjestöjen tasa-arvoyhteistyötä. Seminaarin vajaan parinkymmenen osallistujan joukossa oli muun muassa venäläisiä ja suomalaisia tasa-arvo- ja toimittajajärjestöjen edustajia sekä suomalaisia toimittajia ja tutkijoita.

Venäjän naistoimittajien puheenjohtajan Nadežda Ažgihinin mukaan seminaarin aihe oli erittäin ajankohtainen, sillä Venäjällä tiedetään edelleen yllättävän vähän esimerkiksi television naiskuvasta. 1990-luvun alkuun verrattuna tasa-arvotyössä on hänen mukaansa kuitenkin tapahtunut edistystä. Vapauden euforia kaiken mahdollisen julkaisussa ja uusien tiedotusvälineiden kuten pornolehtien perustamisessa jätti aluksi naiset sivuun – tuolloin ei pohdittu venäläisen naisen osallistumista yhteiskunnan rakentamiseen. Naistoimittajien yhdistyksen perustaminen osui tähän saumaan. Yhdistys on muun muassa julkaissut tutkimuksia naiskuvasta lehdistössä ja naisjournalisteista. Ažgihinin mukaan tasa-arvoasioita on käsiteltävä jatkuvasti, jotta tilanne muuttuisi paremmaksi. Venäjän journalistiliitossa on tähän asti ollut miehin valta, mutta kun journalisteista jo 80 prosenttia on naisia, ”uutta ilmasto” alkaa syntyä vähitellen. Ažgihinin luet-

teleemiin edistysaskeleisiin kuuluu esimerkiksi naistoimittajien oma sivu Venäjän journalistiliiton *Žurnalist*-lehdessä. Karjalaiset osallistujat olivat havainneet, että tällä hetkellä Karjalan lehdistössä kirjoitetaan enemmän naisista kuin miehistä. Karjalan naistoimittajia edustava Vera Hevsurishvili arvelikin tämän johtuvan siitä että suurin osa toimittajistakin on naisia. Naiset ovat enemmistönä myös lehtien lukijakunnassa.

Jos tietoa Venäjän television naiskuvasta onkin vähän, eurooppalaisesta sitä löytyy enemmän. BBC:llä ja Yleisradiossa työskennellyt, nykyään freelance-toimittaja Marjo Cunningham esitteli kuulijoille eurooppalaisten yleisradioyhtiöiden ”Screening gender” -koulutuksen tuottamia ohjelmia. Suomessa nimellä ”Kenen kuva – kenen ääni?” kulkevassa koulutuksessa toimittajia opetetaan tunnistamaan median mies- ja naiskuvia ja moniarvoistamaan näkökulmia. Haasteena on päästä irti stereotyyppioista, joiden vuoksi miehet saavat esimerkiksi naisia helpommin puheaikaa ja esiintyvät televisiossa asiantuntijoina, naiset tavallisen kansan edustajina tai uhreina. Cunninghamin mukaan haasteita tällä saralla riittää. Tuoreeksi esimerkiksi hän nosti edellisiltana Suomessa esitetyn keskusteluohjelman, jossa kahdella naishaastattelijalla oli ainoastaan mieshaastateltavia ja kuitenkin käsiteltiin tärkeää kysymystä siitä, miten vanhenemiseen suhtaudutaan työpaikoilla.

Tilaisuuden kiintoisinta antia oli kuulla venäläisten naistoimittajien näkemyksiä tasa-arvo-tilanteesta Karjalassa ja muualla Venäjällä. Koska paikalla oli muun muassa naistoimittajia Petroskoista, olisi odottanut saavansa

kuulla enemmänkin konkreettista saavutuksista lähialueyhteistyössä ja tasa-arvohankkeissa sekä naistoimittajien asemasta työelämässä. Keskustelu lipui käsittelemään mainonnan nais- ja mieskuvaa ja yhteiskunnan yleisiä sukupuolistereotyyppioita, jotka ovat sinänsä kiinnostavia aiheita mutta jäivät nelituntisessa seminaarissa yleiselle tasolle. Seminaarin tavoite keskusteluvuudesta toteutui hyvin, tosin alustajien ja yleisön keskustelunavaukset lähtivät välillä eri suuntiin niin, että ihmiset tuntuivat puhuvan toistensa ohi. Tasa-arvon kattoteeman alla riittää keskusteltavaa eri näkökulmista tämän perusteella myös jatkossa.

Screening gender -seminaarin jälkeen seuraava tärkeä etappi Maailman naisen silmin -hankkeessa on Venäjän Karjalassa vuonna 2007 järjestettävä naisfoorumi, jo viides järjestyksessään. Karjalan gender-tutkimuskeskuksen johtaja Larisa Boitšenko korostaa, että tasa-arvoasioissa on hankkeen kymmenvuotisella taipaleella tapahtunut paljon hyödyllistä. Ensimmäisen, vuonna 1996 Petroskoissa järjestetyn karjalais-suomalaisen naisfoorumin jälkeen syntyi työryhmä, joka tarttui konkreettiseen työhön tasa-arvon lisäämiseksi. Yhteistyön luominen suomalaisten ja venäläisten kansalaisjärjestöjen välille jatkuu edelleen asiantuntijavaihdon ja luentojen merkeissä. Maailman naisen silmin -hanketta koordinoi Suomi-Venäjä -seuran Itä-Suomen piirijärjestö ja sen yhteistyökumppanina Suomessa on Naisjärjestöjen Keskusliitto. Suomi-Venäjä -seuralla on myös aiheeseen liittyvä sisarhanke ”Yhteistyöllä kohti tasa-arvoisempaa elämää”.

Katja Koikkalainen